

Lietuvos Respublikos Seimui

**IŠVADA DĖL STRUKTŪRINIO POSTŪMIO UŽDUOTIES, NUSTATOMOS VALSTYBĖS
BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO
ĮSTATYMO PROJEKTE, IR PAPILDOMŲ PRIEMONIŲ (PINIGINE IŠRAIŠKA) POREIKIO
ŠIAI UŽDUOČIAI ĮVYKDYTI**

2019 m. lapkričio 12 d. Nr. BPE-5
Vilnius

Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 6 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad struktūrinio postūmio užduotis ir jų gaires likusiais vidutinio laikotarpio metais Vyriausybė siūlo Seimui ir Seimas jas nustato tik tiems metams, prieš kuriuos faktinis arba numatomas struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas yra didesnis arba faktinis ar numatomas struktūrinis valdžios sektoriaus perteklius yra mažesnis negu vidutinio laikotarpio tikslas.

Lietuvos Respublikos 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto apžvalgoje Vyriausybė nurodė, kad 2019 m. numatomas 0,9 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas, įvertinus Europos Komisijos suteiktą lankstumo išlygą dėl struktūrinių reformų, yra mažesnis už vidutinio laikotarpio tikslą (1 proc. BVP deficitą), todėl struktūrinio postūmio užduotis nebuvo nustatyta.

Fiskalinės institucijos vertinimu, numatomas 2019 m. struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas, įvertinus Europos Komisijos suteiktą lankstumo išlygą dėl struktūrinių reformų, taip pat sudarys 0,9 proc. BVP ir bus mažesnis už vidutinio laikotarpio tikslą, todėl, rengiant Lietuvos Respublikos 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, struktūrinio postūmio užduotis pagrįstai nenustatyta.

Fiskalinė institucija, atlikdama Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi stebėseną ir remdamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos nepriklausomoms fiskalinėms institucijoms rekomenduojamais principais, atliko 2020 m. valdžios sektoriaus finansinių rodiklių vertinimą ir teikia Seimui savo nuomonę.

Valdžios sektoriui priskiriami biudžetai turi būti sudaromi laikantis nacionalinių taisyklių ir Europos Sąjungos taisyklių, kurios taikomos Lietuvai kaip euro zonos narei.

Nacionalinėmis fiskalinės drausmės taisyklėmis siekiama ilgalaikio valdžios sektoriaus finansų tvarumo ir ekonomikos stabilizavimo. Ekonomikos stabilizavimas vykdant anticiklinę fiskalinę politiką būtinas tam, kad būtų išvengta ekonomikos perkaitimo ir vėliau einančio nuosmukio ciklų. Gerais laikais suformavus pakankamą fiskalinę erdvę staigiems šokams akumuliuoti, nuosmukio metu galima būtų vykdyti ne prociklinį konsolidavimą, o neutralią fiskalinę politiką ar net anticiklinį skatinimą.

Dėl Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi

1. Vyriausybės vertinimu, suplanuoti 2020 m. valdžios sektoriaus finansiniai rodikliai užtikrins anticiklinę fiskalinę politiką. Fiskalinės institucijos vertinimu, 2019 m. Lietuvos fiskalinė politika išlikdama procikline 2020 m. gerina kryptį ir tampa neutrali.
2. Remiantis fiskalinės institucijos *interim* valdžios sektoriaus finansinių rodiklių vertinimu, tikėtina, kad 2019 m. nebus užtikrintas perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės laikymasis ir pasitvirtins 2018 m. rudenį daryta išvada, kad, rengiant 2019 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektus, išlaidų augimo ribojimo taisyklė buvo pagrįstai netaikoma.
3. Vyriausybės vertinimu 2020 m. bus laikomasi perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės. Vyriausybė 2020 m. projektuoja 0,7 proc. BVP dydžio struktūrinį valdžios sektoriaus deficitą, t. y. 0,7 proc. p. BVP mažesnis, negu yra numatomas 2019 m. (1,4 proc. BVP) ir yra mažesnis už vidutinio laikotarpio tikslą. Fiskalinės institucijos *ex-ante* vertinimu, yra rizika, kad 2020 m. bus nesilaikoma perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės. Pastaroji taisyklė reikalauja, kad 2020 m. struktūrinio valdžios sektoriaus rodiklio absoliučioji vertė turi būti mažesnė negu vidutinio laikotarpio tikslo absoliučioji vertė. 2020 m. struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas sudaro 1,3 proc. BVP, ir tai yra daugiau negu vidutinio laikotarpio tikslas. Finansų ministerijos ir fiskalinės institucijos vertinimų skirtumą lemia numatomo 2019 m. ir projektuojamo 2020 m. valdžios sektoriaus balanso rodiklių dydžiai ir produkcijos atotrūkio nuo potencialo skirtingi įverčiai.
4. Išskyrus nuomonę dėl perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės, 2020 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektai sudaryti laikantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių.
5. Valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo fondų biudžetų projektai 2020 m. buvo parengti laikantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų taisyklių reikalavimų.
6. Pagal suplanuotus 2020 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektus nėra erdvės prisiimti daugiau įsipareigojimų, didinančių išlaidas ar mažinančių pajamas. Jei būtų prisiimami papildomi ilgalaikiai įsipareigojimai, tai jie turėtų būti kompensuojami naujomis priemonėmis, užtikrinančiomis ilgalaikį tvarų pajamų šaltinį.

Dėl valstybės skolos

7. 2020 m. valdžios sektoriaus skolos rizikos veiksnių balansas yra neigiamas, nes skolą gali didinti didesnis nei projektuojama valstybės biudžeto deficitas.

Projektuojami pirminiai valdžios sektoriaus perviršiai skolos nemažins, nes socialinės apsaugos fondų subsektoriaus projektuojami perviršiai bus skirti rezervų kaupimui. Santykinė, procentais BVP išreikšta, skola išliks stabili dėl palankaus ekonomikos augimo ir žemos palūkanų normos skirtumo – automatinės skolos dinamikos.

8. Būtina apsispręsti, kokio dydžio minimalų fiskalinį rezervą Lietuva turi sukaupti ir (ar) kiek ciklinių pajamų skirti skolai mažinti. Fiskalinė institucija, kaip ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, pabrėžia optimalaus skolos lygio apibrėžimo bei finansinių rezervų kaupimo reikalingumą.

Šią išvadą pagrindžianti analizė pateikta ataskaitoje „2020 m. valdžios sektoriaus finansinių rodiklių vertinimas“, kuri kartu su išvada teikiama Seimui.

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas,
pavaduojantis valstybės kontrolierių

Audrius Misevičius